

РОЗВИТОК ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ СУСПІЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

Сучасна глобальна економічна криза продемонструвала необхідність врахування зовнішніх загроз для національних економік, в тому числі в практиці державного фінансового контролю в умовах невизначеності. У ході достатньо довгого періоду еволюції сучасних західних суспільств були сформовані інститути та інструменти фінансового контролю в національних масштабах. В умовах глобалізації (і перш за все при реалізації неоліберального варіанта останньої), коли відбувається становлення глобальних фінансових і товарних ринків, контроль за ними з боку національних по своєму походженню і функціям інститутів державної влади втрачається, а міжнародні та наднаціональні інститути фінансового контролю тільки починають свою роботу. У цих умовах важливого значення набуває теоретичне осмислення ролі державного фінансового контролю в глобальній економіці.

В ході глобалізаційних процесів виникають і наднаціональні контролюючі органи, що здійснюють контроль за публічними фінансами різного роду економічних і фінансових союзів, на кшталт Європейського суду аудиторів, що діє від імені Європейського парламенту [1].

Функціонування будь-якого незалежного державного об'єднання неможливо без чіткої й ефективної системи фінансового контролю бюджетних коштів. В 1971 році Європейському Співтовариству були надані власні фінансові ресурси, і це послужило створенню спеціалізованого і незалежного вищого органу фінансового контролю Європи – Рахункової палати ЄС (Європейський суд аудиторів – European Court of Auditors).

Цілі Рахункової палати ЄС – проведення незалежного аудиту доходів і витрат коштів Євросоюзу і конструктивна оцінка способів розпорядження бюджетними коштами інституціональними органами Європи, а саме: чи правомірно здійснюються фінансові операції; чи законно вони організовані; чи не спостерігається шахрайство і

корупція. Всі заходи спрямовані на забезпечення економії і результативності використання публічних грошових коштів ЄС на всіх рівнях і отримання максимальної грошової вигоди громадянами Союзу.

В червні 2010 року міністри економіки і фінансів 27 країн Євросоюзу в Люксембурзі досягли політичної домовленості про створення Eurofisc – мережі, створеної національними податковими адміністраціями, які займуться виявленням нових випадків транскордонного шахрайства з ПДВ і боротьбою з ними. Міністри висловились в підтримку спільного підходу, щоб підвищити ефективність співробітництва між податковими адміністраціями і надати країнам-членам ЄС кошти для більш ефективної боротьби з подібним шахрайством.

В рамках Eurofisc передбачений механізм багатостороннього швидкого оповіщення і обміну даними з нових видів транскордонного шахрайства з ПДВ, яке щорічно завдає багатомільярдних збитків національним бюджетам країн ЄС. Зокрема, йдеться про так звані —карусельні|| схеми, коли товари продаються кількома операторами в різних країнах-членах без сплати ПДВ. Глобалізаційні процеси накладають свій відбиток і на предмет фінансового контролю, виокремлюючи в ньому систему наднаціонального контролю. Так, предметом фінансового контролю як прикладної діяльності є фінансова діяльність підконтрольних суб'єктів і фінансові відносини, що при цьому виникають, які розглядаються в контексті їх законності, економічності, ефективності і доцільності.

Державний фінансовий контроль в усіх країнах будується за принципом суворої централізації, що безпосередньо впливає з функціональної єдності фінансового господарства і управління. Необхідність відведення фінансовому контролю центрального місця в системі державних органів усвідомлювалась в усі часи законодавством усіх держав. Особливий статус вищого контрольного органу визнаний більшістю розвинених країн, що знайшло відображення в Лімській декларації керівних принципів контролю: «Основні контрольні повноваження вищого контрольного органу мають бути визначені Конституцією» [2].

Державний контроль в системі ринкових відносин в умовах зростаючої глобалізації суттєво модифікується і стає загальним, оскільки створюється ситуація,

коли практично жодній країні світу не вдається вирішити проблеми нового сторіччя поодиноці, маючи лише свою систему державного контролю. Крім того, значущість уваги до глобалізаційних процесів при організації державного фінансового контролю зумовлена необхідністю врахування при формуванні системи забезпечення фінансової безпеки держави транснаціонального характеру загроз, що виходять з функціонування світової фінансової системи і світового валютного ринку. Глобалізаційні процеси накладають свій відбиток і на предмет фінансового контролю, виокремлюючи в ньому систему наднаціонального контролю.

Список використаної літератури:

1. State audit in the European Union. – National Audit Office of Great Britain. – NAO Information Centre. – 2005. – P.274-275.
2. Лімська декларація керівних принципів контролю [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.niss.gov.ua/Monitor/http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/998_090.Desember/04.htm